

Mieli Tėveliai (globėjai, rūpintojai),

PEDIKULIOZĖ:

KAIP JOS IŠVENGTI IR GYDYTI AT SIRADUS?

Pedikuliozė (utėlėtumas) – tai užsikrėtimas utėlėmis. Užsikrėsti utėlėmis gali kiekvienas – tiek suaugęs, tiek vaikas. Visų rūšių utėlės maitinasi žmogaus krauju, sudeda kiaušinius (glindas), kuriuos prikljuoja prie plauko arti odos.

Pedikuliozės sukėlėjai:

- Galvinė utėlė *Pediculus humanus capitis*, parazituoja žmogaus galvos plaukuose.
- Drabužinė utėlė *Pediculus humanus corporis*, parazituoja žmogaus drabužiuose.
- *Phthirus pubis*, parazituoja gaktos srityje (intensyvaus užsikrėtimo atveju – ir kitose plaukuotose kūno vietose) plaukuose.

Utėlės gyvenimo ciklas:

- Kiaušinis (glinda) -> lerva (nimfa) -> suaugusi utėlė.
- Patelė padeda 6-8 kiaušinius (glindas) per dieną. Juos prikljuoja prie plauko labai arti odos.
- Lerva (nimfa) išsivysto per 7-10 dienų, o likęs glindos kiautas lieka prikljuotas prie plauko.
- Naujai išsiritusiai lervai (nimfai) per pirmas 24 val. būtina pasimaitinti krauju.
- Lervos (nimfos) vystymasis iki suaugusios utėlės, galinčios dėti kiaušinius, trunka 7-12 dienų.
- Lervos (nimfos) neplinta kitiems asmenims, užsikrėsti galima tik suaugusiomis utėlėmis

Užsikrėtimo būdai ir požymiai:

- Pagrindinis užsikrėtimo galvinėmis utėlėmis požymis – glindos plaukuose.
- Glindų daugiau nei suaugusių utėlių, jos nėra aktyvios, sunkiai nuimamos nuo plauko.
- Dėl utėlių įkandimų gali atsirasti nusikasmų smilkinių, kaktos ir pakaušio srityje.
- Utėlės plinta tiesioginiu būdu iš galvos į galvą, esant artimam sąlyčiui arba per šukas,
- plaukų šepetį, kitus plaukų priežiūros reikmenis, keičiantis galvos apdangalais bei juos laikant kartu.

Pedikuliozės profilaktika ir kontrolė:

- **Sąlytį turėjusių asmenų (turėjo artimą sąlytį galva su galva per paskutinį mėnesį)**
- **išaiškinimas – pagrindinė pakartotinio užsikrėtimo profilaktinė priemonė. Visi užsikrėtę**
- **asmenys utėles naikinti turi tuo pačiu laiku ir tuo pačiu utėles naikinančiu medikamentu.**
- **Tėvų, vaikų ir ugdymo įstaigų sveikatos mokymas apie utėlių vystymosi ciklą, atsiradimo**
- **priežastis ir prevenciją.**
- **Reguliarus (po kiekvienų atostogų) vaikų tikrinimas ugdymo įstaigose ir namuose.**
- **Vaikai neturėtų dalintis šukomis, plaukų šepečiais, kitais galvos priežiūros reikmenimis,**
- **galvos apdangalais ir drabužiais.**
- **Galvos apdangalai turėtų būti laikomi palto (apsiausto), kuris kabykloje saugomas**
- **atskirai, rankovėje.**
- **Naudojami sportiniai čiužiniai, galvą saugantys įrenginiai (šalmai) turi būti valomi**
- **(siurbiami dulkių siurbliu) po kiekvieno panaudojimo.**
- **Kilimai turi būti siurbiami kasdien**

UTĖLIŲ NAIKINIMO BŪDAI:

Utėlės naikinamos moksleivio tėvų / globėjų pastangomis. Labai svarbu profilaktiškai patikrinti su užsikrėtusiu asmeniu kontaktavusius asmenis ir šeimos narius. Būdai:

Utėlių šalinimas šukomis:

- **Rekomenduojamas dėl atsiradusio atsparumo utėlių naikinimo medikamentams.**
- **Taikomas vaikams iki 5 metų, nėščioms ir žindančioms moterims, turintiems alergijų ar**
- **odos pažeidimų galvoje (įdrėskimų, sergantys dermatitu).**
- **Plaukai sudrėkinami 4–5 proc. acto tirpalu ir suskirstomi sruogomis.**
- **Plaukų sruogos šukuojamos apie 30 min., tankiomis šukomis kuo arčiau odos braukiant**
- **šukas iki plaukų galų.**
- **Po kiekvieno braukimo šukos nušluostomos į šviesų audinį.**
- **Šukuojama dvi savaites (arba kol nebeliks utėlių) kas 3–4 dienas.**
- **Glindas šaliname tomis pačiomis tankiomis šukomis vandeniui sudrėkintus plaukus kas**
- **3–4 dienas kol jų nebeliks.**
- **Iššukuotos utėlės ir glindos sunaikinamos. Šukos kruopščiai išplaunamos karštu**
- **vandeniui, išvalomos ir merkiamos į 4–5 proc. acto tirpalą 30 minučių.**

Utėles naikinantys medikamentai (pedikuliocidai):

- **Naudojami tik išaiškinus utėlėtumą.**
- **Medikamentai perkami vaistinėje, jie naudojami griežtai laikantis vartojimo instrukcijų.**
- **Pedikuliocidai naudojami du kartus su 7 dienų pertrauka, jei kitaip nenurodyta vartojimo instrukcijoje.**
- **Pavartojus medikamentą 2-3 dienas, plaukus reikia rūpestingai iššukuoti tankiomis šukomis.**
- **Po galvos plaukų apdorojimo preparatu, pastebėjus gyvų utėlių, būtina procedūrą pakartoti pasirinkus kitą medikamentą.**

Asmeninių daiktų nukenksminimas:

- **Karštis žudančiai veikia utėles bei jų glindas, todėl visi asmeniniai drabužiai, skalbiniai turėtų būti skalbiami +51 °C temperatūroje.**
- **Daiktai, kurių negalima skalbti, valomi sausai arba dedami į plastikinį maišą, sandariai uždaromi 10 parų.**
- **Šukos, plaukų šepečiai nardinami į karštą vandenį +60 °C 5-10 minučių arba 30 minučių mirkomi 4-5 % acto tirpale.**

Dažniausiai pasitaikančios neefektyvios utėlių galvoje naikinimo priežastys:

- **Medikamentas panaudotas nesilaikant instrukcijoje nurodytų reikalavimų.**
- **Panaudotas neefektyvus medikamentas.**
- **Pakartotinas užsikrėtimas nuo kito asmens.**
- **Netinkamas sąlytį turėjusių asmenų tikrinimas ir / ar gydymas.**

Informaciją parengė: Vanda Balcevič

Visuomenės sveikatos specialistė, vykdanči sveikatos priežiūrą mokykloje